

Sygn. akt I ACa 48/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jamróg (spr.)
Sędziowie:	SSA Hanna Nowicka de Poraj SSO del. Izabella Dyka
Protokolant:	Iwona Mrazek

po rozpoznaniu w dniu 30 stycznia 2020 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Banku (...) S.A. w W.

przeciwko R. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 11 września 2018 r. sygn. akt I C 2515/17

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 11.250 zł (jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Sławomir Jamróg SSO del. Izabella Dyka

Sygn. akt I ACa 48/19

UZASADNIENIE

Bank (...) S.A. w W. domagał się solidarnej zapłaty od pozwanych(...) Sp. z o.o. w S., L. B. i R. K. kwoty 2.009.184,86zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 października 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, iż dochodzi roszczenia wynikającego z wystawionego przez (...)Sp. z o.o. weksla własnego solidarnie poręczzonego przez pozostałych pozwanych.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu nakazowym w dniu 22 grudnia 2016 sygn. akt (...)Sąd Okręgowy w K.uwzględnił żądanie pozwu zasądając ponadto kwotę 25.030,80 zł tytułem kosztów procesu.

Pozwany L. K. wniósł zarzuty od tego nakazu zapłaty, wnosząc o uchylenie nakazu i oddalenie powództwa w całości, oraz o zasądzenie od powoda kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem częściowym z dnia 11 września 2018r. sygn. akt I C 2515/17 Sąd Okręgowy w Kielcach utrzymał w mocy w.w. nakaz zapłaty w stosunku do R. K..

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

(...)Sp. z o.o. reprezentowana przez Prezesa zarządu L. B. i I Wiceprezesa zarządu R. K. zawarła z Bankiem (...) S.A. w W. Oddział w T. w dniu 3 sierpnia 2015 roku umowę nr (...) o kredyt rewolwingowy, na mocy której Bank udzielił Spółce, na jej wniosek z dnia 8 lipca 2015 roku kredytu obrotowego odnawialnego rewolwingowego w maksymalnej kwocie 2000.000zł, na okres 12 miesięcy do dnia 31 lipca 2016 roku, w celu finansowania bieżącej działalności, na zasadach określonych w umowie oraz regulaminie kredytowania klientów instytucjonalnych. Strony uzgodniły oprocentowanie kredytu wg stopy zmiennej ustalonej w oparciu o stopę WIBOR dla trzymiesięcznych depozytów międzybankowych powiększoną o stałą w trakcie trwania umowy marżę banku w wysokości 3 punktów procentowych. W dniu zawierania umowy oprocentowanie kredytu wynosiło 4,72% w stosunku rocznym. Strony uzgodniły, że odsetki od kredytu podlegają spłacie w terminach miesięcznych ostatniego dnia każdego miesiąca, a Bank nalicza odsetki codziennie od wykorzystanej kwoty kredytu. Niespłaconą w terminie kwotę kredytu, odsetek lub innych należności, Bank w dniu następnym po wyznaczonym w umowie terminie spłaty, przenosi na rachunek zadłużenia przeterminowanego i przystępuje do jej ściągania bez dyspozycji kredytobiorców, z wpływów na jego rachunek bieżący prowadzony w Banku, przed wszystkimi innymi płatnościami z wyjątkiem tytułów wykonawczych (§11). W paragrafie 12 umowy strony ustaliły, iż od niespłaconej kwoty kredytu Bank nalicza odsetki według zmiennej stopy oprocentowania odpowiadającej wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP, w dniu podpisania umowy oprocentowanie wynosi 10% w stosunku rocznym. Niespłacenie należności o których mowa w paragrafie 11 ustęp 1 umowy upoważniało Bank do m.in. przystąpienia do realizacji przyjętych zabezpieczeń. Zgodnie z § 9 umowy prawnym zabezpieczeniem spłaty kredytu były m.in. weksel in blanco z wystawienia kredytobiorcy z deklaracją wekslową, poręczenie wekslowe dwóch udziałowców Spółki L. B. i R. K., pełnomocnictwo do rachunku bieżącego kredytobiorcy w Oddziale Banku o oznaczonym numerze.

Aneksem numer (...) z dnia 22 lipca 2016 roku do umowy o kredyt rewolwingowy z dnia 3 sierpnia 2015 roku strony dokonały zmiany paragrafu 1 ust.2 co do terminu udzielenia kredytu i ostatecznej spłaty kredytu, odsetek i innych należności wynikających z umowy na dzień 29 sierpnia 2016 roku. Poręczyciele L. B. i R. K. wyrazili zgodę na zawarcie aneksu numer (...) do umowy kredytowej, podpisując oświadczenie pod aneksem numer (...).

W dniu 3 sierpnia 2015 roku Spółka (...) reprezentowana przez członków zarządu L. B. i R. K. udzieliła Bankowi pełnomocnictwa do dokonania zapłaty (potrącenia) z rachunku bieżącego o oznaczonym numerze prowadzonego przez Bank, kwoty nie spłaconej w całości lub w części wymagalnej należności Banku z tytułu kredytu rewolwingowego numer (...) z dnia 3 sierpnia 2015 roku w kwocie 2.000.000zł, odsetek umownych i przeterminowanych, prowizji i innych kosztów.

W dacie zawierania umowy kredytu prezes zarządu(...) Sp. Z o.o. L. B. i W. zarządu R. K. złożyli w imieniu spółki do dyspozycji Banku (...) S.A. Oddziału w T. weksel in blanco z ich wystawienia, z klauzulą bez protestu. Jednocześnie podpisali deklarację wekslową, zgodnie z którą bank miał prawo wypełnić weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu w banku z tytułu kredytu udzielonego na podstawie umowy o kredyt rewolwingowy z dnia 3 sierpnia 2015 roku w kwocie 2.000.000zł wraz z odsetkami, prowizją i kosztami Banku. Bank miał prawo opatrzyć weksel datą płatności według własnego uznania, zawiadamiając kredytobiorcę na 7 dni przed terminem płatności listem poleconym. Wskazano miejsce płatności weksla jako siedzibę Banku (...) S.A. Oddział w T. ul.(...).

L. B. i R. K. na wekslu in blanco wystawionym przez (...)sp. z o.o. zamieścili oświadczenie, że jako osoby fizyczne poręczają za wystawcę weksla. Jednocześnie w dniu 3 sierpnia 2015 roku złożyli pisemne oświadczenia, że poręczyli solidarnie za wystawcę weksla i wyrażają zgodę na treść deklaracji wekslowej podpisanej przez wystawcę weksla. W razie wypełnienia weksla bank winien był zawiadomić poręczycieli o tym, na równi z wystawcą weksla.

Z uwagi na brak terminowej spłaty odsetek, pismem z dnia 17 sierpnia 2016 roku Bank (...) S.A. w W. wezwał Spółkę (...)do spłaty wymagalnego zadłużenia na dzień 17 sierpnia 2016 roku w wysokości 7491,29zł z tytułu niezapłaconych w terminie odsetek, informując o zadłużeniu R. K. i L. B..

Bank (...) S.A. w W. Oddział w T. wypełnił weksel in blanco wystawiony przez (...)Sp. z o.o., poręczony przez L. B. i R. K. na kwotę 2.023.006,97zł. W wekslu wskazano termin w dniu 26 października 2016 roku i miejsce płatności – Oddział Banku (...) S.A. w T..

Pismem z dnia 10 października 2016 roku Bank wezwał wystawcę (...)Sp. z o.o. i poręczycieli wekslowych L. B. i R. K. do wykupu weksla, informując, że w dniu 10 października 2016 roku weksel został wypełniony na kwotę 2.023.006,97zł tj. kwotę zadłużenia wynikającą z kredytu rewolwingowego z dnia 3 sierpnia 2015 roku, na którą składają się kapitał 1.999.993,36zł i odsetki 23.013,61zł. Pismo zawierało oświadczenie, że wykupu weksla należy dokonać w Banku (...) S.A. Oddział w T. przez wpłatę w kasie Banku lub przelewem na oznaczony rachunek bankowy. Przesyłka kierowana do kredytobiorcy została doręczona w dniu 18 października 2016 roku, dla R. K. w dniu 24 października 2016 roku, dla L. B. w dniu 18 października 2016 roku.

Po dacie uzupełnienia weksla tj. 10 października 2016 roku nastąpiło obciążenie rachunku kredytobiorcy kwotami 11.107,71zł i 2714,40zł, zgodnie z paragrafem 7 umowy kredytowej z dnia 3 sierpnia 2015 roku. Kwoty te podlegały zarachowaniu na poczet zadłużenia (odsetek).

Zadłużenie (...)Sp. z o.o. na dzień 26 października 2016 roku obejmowało: kapitał wymagalny w kwocie 1.999.993,36zł, odsetki umowne za opóźnienie od niespłaconej kwoty kredytu w wysokości 10% wymagalne naliczone do dnia 25 października 2016 roku włącznie w kwocie 9191,50zł.

Poręczyciele L. B. i R. K. nie spłacili zadłużenia Spółki wobec Banku.

Sąd Okręgowy ustalił także, że Oddział w T. jest oddziałem Banku (...) S.A. w W. ujawnionym w KRS. Bank nie uwzględnił wniosku Prezesa zarządu Spółki L. B. z dnia 12 września 2016 roku o odnowienie kredytu odnawialnego lub rozłożenie na raty spłaty kredytu rewolwingowego.

Przy tym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji przyjął, że powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Za chybione Sąd Okręgowy uznał zarzuty, dotyczące wadliwości weksla. Wskazał, że prawo wekslowe dopuszcza możliwość wystawienia weksla in blanco, który w chwili wystawiania nie zawiera wszystkich elementów niezbędnych dla jego ważności określonych w art. 1 i 2 oraz 101 i 102. Odwołując się do art. 10 Prawa wekslowego zwrócił uwagę, że prawo wekslowe nie wymaga szczególnej formy porozumienia wekslowego, a wola w tym zakresie może być osiągnięta także w sposób dorozumiany tj poprzez przejawy, które, w świetle okoliczności towarzyszących, w sposób dostatecznie zrozumiały i niewątpliwy wyrażają wolę wywołania skutków prawnych objętych treścią tej czynności prawnej.

Sąd pierwszej instancji zauważył też, że przepis art. 30 ustawy z dnia 28 maja 1936r. – Prawo wekslowe określa, że zapłatę weksla można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym (aval) co do całości sumy wekslowej lub co do jej części. Poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył (art. 32 prawa wekslowego). Odwołując się do dyspozycji art. 104 prawa wekslowego Sąd podkreślił, że odpowiedzialność wystawcy weksla jest taka sama jak akceptanta weksla trasowanego. Na mocy zaś art. 28 akceptant zobowiązuje się do zapłaty weksla w terminie płatności. W razie niezapłacenia weksla służy posiadaczowi weksla przeciwko niemu bezpośrednio roszczenie z weksla o wszystko, czego można żądać na podstawie art. 48 i art. 49 Prawa wekslowego. Przepisy te na mocy art. 103 Prawa wekslowego mają odpowiednie zastosowanie do weksla własnego. Z powyższych przepisów wynika, że wystawca

weksła własnego był obowiązany do zapłaty sumy wekslowej, a nadto w przypadku nie zapłacenia weksła – do spełnienia świadczeń ubocznych wymienionych w art. 48 Prawa wekslowego, zaś analogiczne zobowiązanie ciążyło na pozwanym R. K. jako poręczycielu wekslowym. Odpowiedzialność wystawcy i poręczyciela wobec posiadacza weksła jest solidarna według art. 47 Prawa wekslowego, zaś posiadacz może dochodzić roszczeń przeciwko jednemu, kilku lub wszystkim dłużnikom bez potrzeby zachowania porządku, w jakim się zobowiązali.

Sąd Okręgowy uznał ponadto za nieuprawnioną taką wykładnią art. 38 Prawa wekslowego, która pozbawiałaby w ogóle wierzyciela wekslowego należnych od dłużnika wekslowego odsetek ustawowych w razie nieprzedstawienia mu weksła własnego do zapłaty. Nieprzedstawienie weksła do zapłaty jego wystawcy rodzi co do odsetek tylko ten skutek, że wierzyciel wystawcy, będący posiadaczem weksła może ich dochodzić nie od dnia przedstawienia weksła do zapłaty, którego nie było, ale od dnia, w którym wystawca weksła mógł dokonać oględzin tego dokumentu i stwierdzić czy istnieje jego zobowiązanie wekslowe. Przedstawienie weksła do zapłaty nie jest natomiast warunkiem zachowania praw z weksła przeciwko głównemu dłużnikowi, akceptantowi lub wystawcy weksła własnego i nie stwarza dla nich prawa uchylenia się od spełnienia zobowiązania wekslowego .

W następstwie wypełnienia weksła in blanco zgodnie z porozumieniem wekslowym, co do jego uzupełnienia powstało zobowiązanie wekslowe osoby podpisanej na wekslu in blanco, o treści określonej w tekście powstałym na skutek wypełnienia. Strona powodowa przedstawiła wezwanie do wykupienia weksła wraz z dowodami doręczenia, w tym dla pozwanego R. K. przed ustalonym terminem płatności. Przez udzielenie poręczenia wekslowego nawiązał się stosunek wekslowy między poręczycielem a remitentem. Poręczyciel odpowiada więc tak jak każdy dłużnik solidarny, a jego zobowiązanie ma być samodzielny i abstrakcyjny.

Zgodnie z przepisem art. 32 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe, poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten za kogo poręczył, z tym że poręczenie to może być ograniczone do części sumy wekslowej (art. 30 Prawa wekslowego).

R. K. był uprawniony jako poręczyciel wekslowy do podnoszenia zarzutów dotyczących wypełnienia weksła in blanco niezgodnie z podpisaną deklaracją wekslową i umową kredytu. W tym przypadku jednak zawarta umowa określała wysokość udzielonego kredytu odnawialnego, wysokość oprocentowania, termin wymagalności kredytu, rachunek bankowy pożyczkobiorcy służący do obsługi spłaty kredytu. Zgodnie z deklaracją wekslową, na którą pozwany jako poręczyciel wekslowy wyraził zgodę, powód miał prawo wypełnić weksel na sumę odpowiadającą zadłużeniu w banku z tytułu kredytu udzielonego na podstawie umowy z dnia 3 sierpnia 2015 roku, łącznie z odsetkami, prowizją i kosztami. Pozwany nie wykazał, aby kredyt rewolwingowy zaciągnięty przez (...) sp. z o.o. został spłacony w większym zakresie aniżeli wynika to z nie budzącego wątpliwości wyliczenia przedstawionego przez powoda, ograniczając się jedynie do podniesienia ogólnikowego zarzutu, że powód nie wykazał, iż suma wekslowa jest zgodna z treścią porozumienia wekslowego. Przedłużenie terminu spłaty kredytu było skuteczne w relacjach pomiędzy jej stronami oraz wobec poręczycieli wekslowych, z uwagi na okoliczność, że poręczyciele weksłowi w tym pozwany R. K. rozszerzyli zakres swojej odpowiedzialności wekslowej. Zatem pozwany poręczyciel R. K. ponosił odpowiedzialność wekslową za zapłatę zobowiązań dłużnika głównego (...) Sp. z o.o. Podpisy pod aneksem numer (...) poręczycieli wekslowych L. B. i R. K. i treść ich oświadczenia świadczą o tym, że Bank uzyskał zgodę poręczycieli na zmianę deklaracji wekslowej, a tym samym na rozszerzenie odpowiedzialności o zobowiązania wynikające z aneksu do umowy poręczenia. R. K. udzielił wyłącznie poręczenia wekslowego, zatem oświadczenie pod aneksem numer (...) odnosi się do poręczenia wekslowego i powoduje zmianę deklaracji wekslowej w zakresie terminu spłaty kredytu odnawialnego rewolwingowego.

Sąd pierwszej instancji uznał, że weksel przedstawiony przez stronę powodową odpowiada wymogom formalnym określonym w art. 101 Prawa wekslowego. W wekslu przedstawionym przez powoda wskazano, że zapłata sumy wekslowej ma nastąpić na rzecz Banku (...) S.A. Oddział w T.. Bank (...) S.A. jest osobą prawną. W treści weksła wskazano więc zarówno nazwę powoda jak też dodatkowo firmę oddziału powoda ujawnionego w Krajowym Rejestrze Sądowym, co jest dopuszczalne. Pozostawiony więc przez pozwanego zarzut nieprawidłowego oznaczenia remitenta Sąd Okręgowy uznał za chybiony. Przy tej ocenie Sąd odwołał się do treści przepisów art. 43⁵ k.c. oraz art. 43⁶ k.c., a także do poglądów orzecznictwa. Zwrócił ponadto uwagę, że w umowie kredytu z dnia 3 sierpnia 2015 roku stanowiącej

podstawę wystawienia weksla gwarancyjnego, kredytodawca jest oznaczony w sposób tożsamy z określeniem w treści weksla. Podobnie w treści deklaracji wekslowej wskazano, że wystawca weksla składa weksel in blanco do dyspozycji Banku (...) S.A. Oddziału w T..

Zdaniem Sądu nie ulegało także wątpliwości, iż wystawcą weksla własnego jest osoba prawna tj.(...) Sp. z o.o., reprezentowana przez L. B. i R. K., których podpisy umieszczone zostały obok pieczęci spółki, zaś uprawnienie do reprezentacji spółki wskazanych członków jej zarządu i zasada reprezentacji zostały wykazane złożonym odpisem z KRS kredytobiorcy. Weksel zawiera datę wystawienia weksla oraz datę płatności (art.102 Prawa wekslowego). Prawnie obojętne dla ważności weksla w świetle podniesionych zarzutów było ustalenie osób spośród pracowników powodowego Banku, które dokonały fizycznego uzupełnienia weksla. Z uwagi na datę wymagalności roszczenia ze stosunku podstawowego, datę wezwania do wykupienia weksla i wytoczenia powództwa, roszczenie nie było też przedawnione (art.70 Prawa wekslowego).

Także nietrafny okazał się zarzut nieważności weksla z powodu posłużenia się końcówką fleksyjną w słowie „zapłacimy”. Wskazanie końcówki fleksyjnej właściwej dla liczby mnogiej nie były wprawdzie precyzyjne, jednakże treść weksla pozwala na jednoznaczne ustalenie treści zobowiązania wekslowego. Funkcja słowa "zapłacić" w tekście weksla jest zupełnie podstawowa, w wypadku weksla trasowanego wyraża ono istotę bezwarunkowego polecenia zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej (art. 1 pkt 2 Prawa wekslowego), a w wypadku weksla własnego – przyrzeczenia takiej zapłaty (art. 101 pkt 2 Prawa wekslowego). Nie można uznać weksla za nieważny tylko z powodu błędów ortograficznych lub gramatycznych, albo z powodu użycia niewłaściwego wyrazu lub niewłaściwej formy gramatycznej, jeżeli całość tekstu weksla nie pozostawia wątpliwości, że jest on zgodny z przepisami Prawa wekslowego i zwyczajami w obrocie wekslowym.

Sąd Okręgowy zauważył nadto, że z treści deklaracji wekslowej wynika, że miejscem płatności weksla jest Oddział powoda w T.. Tożsame oznaczenie znajduje się w treści weksla, a zatem nieuzasadniony jest zarzut podniesiony przez pozwanego, że powód w sposób samowolny i nieuprawniony zamieścił na wekslu klauzulę domicyłu. Art. 4 Prawa wekslowego, który zgodnie z art. 103 stosuje się również do weksli własnych stanowi, że weksel może być płatny w miejscu zamieszkania osoby trzeciej, bądź w miejscowości, w której trasat ma miejsce zamieszkania, bądź w innej miejscowości. Z powyższego wynika zatem, że miejscem płatności weksla może być również oddział Banku – remitenta

Za niezasadny uznano też zarzut pozwanego R. K. upatrujący nieważność weksla w określeniu na wekslu sumy wekslowej cyframi oraz słownie z oznaczeniem groszy cyfrą. W treści weksla nie zachodzi bowiem rozbieżność pomiędzy sumą wekslową napisaną słownie i cyframi, a zatem domniemania prawne co do pierwszeństwa sumy napisanej cyframi (art.6ust.1 Prawa wekslowego) i sumy niższej z kilku zapisanych słownie lub kilku zapisanych cyframi (art.6ust.2 Prawa wekslowego) nie mają zastosowania w przedmiotowej sprawie.

W konkluzji Sąd Okręgowy stwierdził, że Bankowi (...) S.A. w W. jako remitentowi przysługuje w stosunku do pozwanego R. K. jako poręczyciela wekslowego o zapłatę zarówno sumy wekslowej i odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia następnego po dniu płatności weksla tj. od dnia 27 października 2016 roku. Z tego też względu Sąd na podstawie art.496k.p.c. utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 22 grudnia 2016 r. sygn. akt (...)

Apelację od tego wyroku wniósł pozwany R. K. , zaskarżając orzeczenie w całości i zarzucając:

I. naruszenie prawa materialnego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, a to:

1) art. 77 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 160

j.t.,), poprzez nieprawidłowe uznanie, że oddział osoby prawnej jest z nią tożsamy, co doprowadziło w konsekwencji do stwierdzenia ważności oznaczenia remitenta;

2) art. 102 w zw. z art. 101 pkt 7 Prawa wekslowego, poprzez błędne przyjęcie, że pozwany ad. 3 R. K. podpisał weksel w imieniu Spółki oraz pełnomocnictwo do dysponowania środkami na rachunku Kredytobiorcy, datowane na dzień 3 sierpnia 2015 r., podczas gdy pozwany kwestionuje prawdziwość podpisu, złożonego pod w/w dokumentami;

3) art. 30 Prawa wekslowego, poprzez bezzasadne uznanie, że istnieje domniemanie, jakoby poręczenie pozwanego obejmowało całą sumę wekslową, kiedy to w chwili zawierania umowy kredytowania, pozwany ad. 3 R. K., nie znał treści „Regulaminu kredytowania klientów instytucjonalnych przez Bank (...) S.A.”, który określał wysokość zaciągniętego przez spółkę zobowiązania;

II. naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy, a to:

1) obrazę art. 227 k.p.c. w zw. 2 art. 217 § 1 i 2 k.p.c. i art. 299 k.p.c. poprzez bezzasadne pominięcie dowodu z przesłuchania pozwanego ad. 3 R. K. i dokonanie oceny dowodów w sposób dowolny i niewszechstronny w przypadku kiedy pozwany przedstawiał ważne zwolnienia lekarskie wystawione przez lekarza sądowego, a jego zły stan zdrowia, który uniemożliwiał osobiste stawiennictwo na rozprawie, miał charakter przejściowy i nie powodował nadmiernej zwłoki w przeprowadzeniu postępowania,

2) obrazę art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny wiarygodności i mocy dowodów bez uprzedniego wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, co

w konsekwencji doprowadziło do:

a) nieprawidłowego uznania, że doszło do skutecznego przedstawienia weksla do zapłaty wobec pozwanego ad. 3 R. K., przed wytoczeniem powództwa, kiedy w rzeczywistości doręczenie „wezwania do wykupu weksla” było wadliwe i w konsekwencji powodowało utratę możliwości dochodzenia odsetek przez powoda w stosunku do pozwanego ad. 3 R. K. za okres od daty okazania weksla, do dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu, tj. naruszenia art. 38 Prawo wekslowego;

b) nieprawidłowego uznania, że doszło do skutecznego doręczenia pozwanemu ad. 3 R. K. wezwania do zapłaty z dnia 17 sierpnia 2016 r., kiedy w rzeczywistości. przesyłkę odebrała osoba o nazwisku K. A., niezamieszkująca z pozwanym i nieposiadająca upoważnienia do odbioru korespondencji w jego imieniu;

R. K. wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku, poprzez uchylenie nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Okręgowy w K. z dnia 22 grudnia 2016 r. sygn. akt(...) i oddalenie powództwo w całości.

Jednocześnie wniósł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania go w charakterze strony na okoliczności związane z zawarciem umowy kredytu, a w szczególności na okoliczność prawdziwości podpisów złożonych pod wszelkimi dokumentami związanymi z przedmiotową umową, nienależnego pobrania kwot pieniężnych przez powoda tytułem spłaty rat kredytu oraz na okoliczność nieskutecznego doręczenia wezwania do zapłaty i przedstawieniem do wykupu weksla, a także o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu grafologii i badania pisma ręcznego w celu dokonania ekspertyzy autentyczności próbki pisma pozwanego ad. 3 R. K. i odpowiedź na pytanie: czy podpisy złożone pod dokumentami dotyczącymi umowy kredytu, w tym udzielenie pełnomocnictwa do dysponowania środkami na rachunku Kredytobiorcy, w miejscu podpisu „R. K. stanowią autentyczne podpisy pozwanego ad. 3 R. K.; zasądzenie od powoda, na rzecz pozwanego ad. 3, zwrotu kosztów procesu, według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację Sąd Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sądu Okręgowego i zważył co następuje:

Zarzuty nie wskazywały dokładnie jakie okoliczności miały być dowodzone zeznaniami pozwanego R. K. (k.60). Dowód z przesłuchania pozwanego został sprecyzowany dopiero na rozprawie w dniu 5 czerwca 2018r. ze wskazaniem, że powołano go na okoliczność porozumienia wekslowego i fakty związane z zawarciem i wypowiedzeniem umowy,

na podstawie której dochodzone było roszczenie oraz na okoliczności związane z zawiadomieniem pozwanego o wypełnieniu weksla (00:03:43 i 00:05:43). W tym jednak zakresie okoliczności zostały przez Sąd Okręgowy dostatecznie wyjaśnione. Zgodnie zaś art. 299 k.p.c. dowód z przesłuchania stron nie jest obligatoryjny i jest prowadzony dopiero w sytuacji, gdy po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Zakres jednak faktów istotnych dla rozstrzygnięcia nie może być oderwany od podniesionych przez strony twierdzeń i zarzutów i to dodatkowo przy uwzględnieniu charakteru postępowania, w tym obowiązku wskazania w zarzutach okoliczności faktycznych i dowodów, które według brzmienia art. 493§1 k.p.c. (obowiązującego na datę wniesienia zarzutów w brzmieniu tj. Dz.U.2016.1822), należało zgłosić w tym środku zaskarżenia pod rygorem pominięcia. Zarzuty pozwanego wniesione od nakazu zapłaty nie zawierały zaś żadnych twierdzeń, że osoby odbierające korespondencję od banku, nie były uprawnione do odbioru korespondencji, w tym nie były domownikami pozwanego, a przede wszystkim nie podnosiły faktu, że wystawca oraz pozwany nie mógł zapoznać się z wezwaniem do wykupu weksla. W pozwie podniesiono twierdzenia w tym względzie i przedłożono dowód z dokumentów dotyczących przedstawienia weksla do zapłaty z pocztowym dowodem odbioru (vide k.14). Odebranie korespondencji kierowanej na nazwisko i adres R. K. przez H. K. rodziło domniemanie faktyczne, że osoba ta jako domownik przekazała przesyłkę adresatowi i ten mógł zapoznać się z oświadczeniem tam zawartym. Pozwany nie zakwestionował w zarzutach tej okoliczności, co więcej w toku procesu nie zarzucał nawet, że weksel nie został skutecznie przedstawiony do zapłaty. Prowadzenie więc dowodu z przesłuchania pozwanego na tę okoliczność nie było potrzebne. Zarzut więc naruszenia w tym zakresie art. 227 k.p.c. w zw. z art. 217§1 ki 2 k.p.c. i art. 299 k.p.c. oraz zarzut naruszenia art. 233§1 k.p.c., powiązany z zarzutem naruszenia art. 38 prawa wekslowego, nie mógł zostać uwzględniony.

Pozwany natomiast na tamtym etapie zarzucał jedynie, że wezwanie do wykupu weksla jest bezskuteczne albowiem w wezwaniu z dnia 10 października 2016r. wskazano inny numer rachunku bankowego niż określony w § 7 ust. 4 umowy kredytowej. To zaś nie ma istotnego znaczenia dla skuteczności wezwania z dnia 10 października 2016r., skoro strona powodowa poinformowała o wypełnieniu weksla, w tym także w zakresie kwoty zapłaty i terminu płatności, umożliwiając w ten sposób wystawcy oraz poręczycielom zapłatę, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości zapoznania się z wypełnionym wekslem w lokalu swego przedsiębiorstwa. Miejsce płatności wskazane w wekslu było zgodne z deklaracją wekslową. Zarzut w tym zakresie nie mógł więc spowodować oddalenia powództwa i to nawet co do odsetek za opóźnienie. Zarzut ten nie miał zaś żadnego znaczenia dla odpowiedzialności co do kwoty wykorzystanego kredytu i odsetek za korzystanie z kapitału. Poręczyciel wekslowy odpowiada bowiem tak samo, jak osoba, za którą poręczył (art. 32 prawa wekslowego). Słusznie zaś Sąd Okręgowy zwracał uwagę, że nieprzedstawienie do zapłaty (we właściwym terminie) w stosunku do wystawcy weksla własnego ma tylko ten skutek, że może on złożyć sumę wekslową do depozytu sądowego na koszt i niebezpieczeństwo posiadacza weksla. Mogło to mieć wpływ na kwestie odsetek za pewien okres i kwestię poszukiwania zwrotnego, nie powoduje to jednak wygaśnięcia tego długu.

W odniesieniu do kwestii doręczenia pozwanemu wezwania do zapłaty z dnia 17 sierpnia 2016r. (k247-248), Sąd Apelacyjny zauważa, że w toku procesu pozwany nie kwestionował skuteczności wypowiedzenia umowy kredytowej z powołaniem na brak doręczenia wezwania do zapłaty i zarzut zawarty w apelacji w tym zakresie jest spóźniony. Niezależnie jednak od tego pozwany nie kwestionował otrzymania tego wezwania przez spółkę, w którym powoływano termin wymagalności całej kwoty kredytu i wskazywano na możliwość restrukturyzacji. Spółce doręczono to wezwanie. Ponadto jeden z członków zarządu złożył wniosek o odnowienie tego kredytu i umożliwienie spłaty w ratach co wskazuje, że zapoznał się z tym pismem. Przyjęcie wskazanych oświadczeń miało charakter bierny, co wskazuje w sposób niewątpliwy, że spółka miała wiedzę zarówno o powstaniu zadłużenia przeterminowanego jak i terminu wymagalności całej należności głównej. Zrealizowano więc obowiązek z §13 ust. 6 regulaminu kredytowania .

Pozwany nie był kredytobiorcą ani poręczycielem z umowy kredytowej, stąd jego zawiadomienie o nieterminowej spłacie nie było konieczne. Wymagalność obowiązku w zakresie odsetek umownych od udostępnionej dłużnikowi kwoty uprawniała wierzyciela do naliczenia odsetek od należności przeterminowanych. Upływ zaś określonego w umowie kredytowej terminu ostatecznej spłaty kredytu uprawniał do naliczenia dalszych odsetek od zadłużenia. W tym kontekście wyciąg z ksiąg bankowych nie budził wątpliwości. Jeżeli zaś były dokonywane dalsze wpłaty, które

powodowały umorzenie długu to ciężar dowodu w tym zakresie ciążył na pozwanym. On bowiem z faktu spłaty, a więc z faktu umorzenia długu wywodził skutki prawne.

Powstanie zadłużenia przeterminowanego uprawniało zaś stronę powodową do uzupełnienia weksla in blanco. Po wypełnieniu weksla podpisanego także przez poręczyciela powstało zobowiązanie wekslowe skarżącego jako awalisty. Pozwany został zawiadomiony o wypełnieniu weksla i terminie zapłaty. Obciąża go więc obowiązek zapłaty dalszych odsetek także za okres od dnia płatności do dnia doręczenia odpisu pozwu.

Nie był także zasadny zarzut kwestionujący autentyczność podpisów pod wekslem oraz pełnomocnictwem do dysponowania środkami na rachunku kredytobiorcy. W świetle art. 7 prawa wekslowego awalista odpowiada samodzielnie i nie może podnosić zarzutu sfalszowania podpisu w odniesieniu do wystawcy.

Przyjmując, że dopuszczalność zarzutu obejmującego kwestię podpisu awalisty może wiązać się w tym przypadku dodatkowo pośrednio z kwestią prawidłowości wypełnienia weksla zgodnie z deklaracją, to Sąd Apelacyjny uznaje potrzebę odniesienia się także i w tym zakresie do stanowiska apelującego. Trzeba wskazać, że pozwany nie zaprzeczył w zarzutach, że złożył taki podpis na wekslu. Spór w tym zakresie na tamtym etapie ograniczał się jedynie do tego czy podpis na wekslu został złożony w charakterze piastuna organu spółki. Takie stanowisko zaś wręcz stanowiło przyznanie złożenia podpisu. Pozwany nie zgłaszał też na tamtym etapie wniosków dowodowych mających na celu wykazanie, że podpisy na wekslu nie pochodzą od niego. Dowód z przesłuchania pozwanego zgłoszono bowiem na inne okoliczności i słusznie uznano bezprzedmiotowość tego dowodu w świetle twierdzeń i zarzutów podniesionych na tamtym etapie. Jak zaś wyżej wskazano R. K. powinien już w zarzutach zgodnie z wymogami określonymi w art. 493§1 k.p.c. zgłosić dowody przeciwko osnowie dokumentu wekslowego. Twierdzenia dotyczące nieautentyczności podpisu nie były podniesione przed Sądem Okręgowym. Co więcej apelacja powoływała się jedynie w tej części na naruszenie prawa materialnego i nie podniosła żadnych zarzutów procesowych co do ewentualnych podstaw wadliwości ustalenia przez Sąd Okręgowy na podstawie przeprowadzonych dowodów, że L. B. i R. K. złożyli podpisy, które zostały umieszczone obok pieczęci spółki jak i ustalenia, że w dacie zawierania umowy kredytu przez zarząd (...) Sp. z o.o. L. B. i Wiceprezes zarządu R. K. złożyli w imieniu spółki do dyspozycji Banku (...) S.A. Oddziału w T. weksel in blanco z ich wystawienia, z klauzulą bez protestu. Jednocześnie też podpisali deklarację wekslową. Nie podniesiono też w apelacji zarzutu naruszenia art. 233§1 k.p.c. w zakresie ustalenia, że L. B. i R. K. na wekslu in blanco wystawionym przez (...) sp. z o.o. zamieścili oświadczenie, że jako osoby fizyczne poręczają za wystawcę weksla, oraz, że złożyli pisemne oświadczenia, że poręczą solidarnie za wystawcę weksla i wyrażają zgodę na treść deklaracji wekslowej podpisanej przez wystawcę weksla. Powołanie więc nowego faktu i wniosków dowodowych mających wykazać nieautentyczność podpisów dopiero we wnioskach apelacji było spóźnione. Skarżący pozwany nie wskazał zgodnie z art. 381 k.p.c. odpowiedniego wyводу wskazującego na brak możliwości powołania przed Sądem Okręgowym dowodów zmierzających do wykazania, że jego podpis złożony za wystawcę na weksla, a przede wszystkim jako osobę poręczającą za wystawcę, jest fałszywy. Potrzeba zaś tych dowodów była oczywista. Jeżeli pozwany nie podpisał weksla to musiał o tym wiedzieć już od chwili poręczenia wekslowego, a jeżeli nie podpisał on poręczenia za wystawcę to przynajmniej od wezwania do zapłaty musiał mieć świadomość tej wadliwości. Twierdzenie więc (k.3530), że o fałszywości podpisu pozwany dowiedział się po ogłoszeniu wyroku są całkowicie nielogiczne. Jeżeli pozwany poręczyciel kwestionuje podpis własny i jednocześnie podpis wystawcy, to byłaby to okoliczność istotna dla rozstrzygnięcia łącząca się jeszcze dodatkowo z prawidłowością wypełnienia weksla przez remitenta. Pozwany już bezpośrednio po doręczeniu pozwu powinien więc wskazać fakty i dowody mające zaprzeczyć twierdzeniom pozwu i dołączonym dowodom świadczącym, że taki podpis został przez niego złożony skoro od tego zależała jego ewentualna odpowiedzialność. Wnioski dowodowe złożone na etapie postępowania apelacyjnego należało więc pominąć (art. 381).

Na marginesie więc Sąd drugiej instancji tylko zwraca uwagę, że wniosek dowodowy zgłoszony w apelacji dotyczył wszystkich dokumentów dotyczących umowy kredytowej, w sytuacji gdy podpis pozwanego na umowie kredytowej i deklaracji wekslowej na tym etapie nie był kwestionowany. Sąd Apelacyjnym uznał więc za Sądem Okręgowym, że podpisy zostały prawidłowo złożone.

Podzielając zaś w całości wywód Sądu pierwszej instancji prowadzący do ustalenia, że wystawcą weksła własnego jest osoba prawna tj.(...)Sp. z o.o., reprezentowana przez L. B. i R. K., których podpisy umieszczone zostały obok pieczęci spółki, należało uznać za chyby zarzut naruszenia art. 102 w zw. z art. 101 pkt 7 prawa wekslowego. Powyższe dotyczy także podpisu pod pełnomocnictwem, choć w tym zakresie dodatkowo trzeba zwrócić uwagę na brak wpływu ewentualnej wadliwości pełnomocnictwa do dysponowania środkami na rachunku kredytobiorcy (k250), na zakres odpowiedzialności wynikający z zaskarżonego orzeczenia. Ewentualny bowiem brak możliwości umorzenia długu kredytowego poprzez samodzielne ściągnięcie przez bank środków pieniężnych z rachunku bankowego dłużnika nie uchylał odpowiedzialności dłużnika i podstaw do wypełnienia weksla i tym samym odpowiedzialności poręczyciela wekslowego.

Z uwagi na zakres zarzutów apelacji nie ma też potrzeby powtarzać prawidłowych wywodów Sądu Okręgowego w zakresie określenia osoby wystawcy zobowiązanego do zapłaty, w tym także w zakresie złożenia podpisów za spółkę, oceny końcówki fleksyjnej i kwestii dotyczącej sposobu oznaczenia kwoty zapłaty.

Pozwany poręczył weksel za wystawcę bez zastrzeżenia ograniczenia uprawnień do wypełnienia weksla. Jakkolwiek może kwestionować prawidłowość wypełnienia weksla w kontekście deklaracji wekslowej, to jednak ta dawała stronie powodowej prawo do wypełnienia weksla na kwotę należności wynikających z umowy o kredyt udzielony w kwocie 2.000.000 zł wraz z odsetkami, prowizją i należnościami ubocznymi. Jeżeli więc te należności zostały objęte kwotą wekslową zgodnie z deklaracją, to pozwany odpowiada za ten dług solidarnie z wystawcą i drugim poręczycielem w całym zakresie, niezależnie od tego czy miał świadomość wszystkich okoliczności wpływających na zakres zobowiązania kredytowego (art. 32 w zw. z art. 47 i 103 prawa wekslowego).

Na marginesie więc tylko można zauważyć że pozwany jako reprezentant spółki podpisał oświadczenie, że otrzymał Regulamin kredytowania Klientów Instytucjonalnych przez Bank (...) S.A., który stanowił załącznik do umowy kredytowej i element treści stosunku łączącego dłużnika ze stroną pozwaną, jak też otrzymał wyciąg taryf opłat i prowizji (k.6/2 i k.7). Można więc przyjąć domniemanie faktyczne, że zapoznał się z ich treścią. Nie da się zaś rozdzielić świadomości osoby piastującej funkcję organu w spółce. Jakkolwiek świadomość tylko jednego z członków organów spółki w zakresie okoliczności nie związanych z przedmiotem działalności spółki nie jest równoznaczna ze świadomością spółki (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2006 r. V CSK 301/06 LEX nr 380971), to już nie da się rozdzielić zakresu wiedzy w układzie odwrotnym. Zakładając więc, że pozwany nie działał na szkodę spółki i jako członek zarządu zapoznał się z regulaminem stanowiącym element zawieranej przez niego imieniem spółki umowę jako osoba piastująca funkcję organu spółki, to nielogiczne jest uznanie, że nie miał on tej wiedzy jako poręczyciel wekslowy. Ponadto twierdzenia, że pozwany nie znał regulaminu i tak jednak nie uchylają jego odpowiedzialności jako awalisty, tym bardziej, że osoby działające za wystawcę, nie mogły we wskazanych okolicznościach, powoływać się na nieświadomość treści regulaminu. Zobowiązanie spółki powstało i stało się wymagalne. Skoro więc podnoszona okoliczność nie mogła stanowić przeszkody do wypełnienia weksla, to pozwany odpowiada za całą sumę wekslową.

Powołany przez skarżącego w apelacji przepis art. 77 prawa wekslowego dotyczy kwestii zdolności do zaciągania zobowiązania wekslowego i norma ta nie dotyczy oznaczenia remitenta. Natomiast dłużnik(...)Spółka z o.o. w B. oraz poręczający za wystawcę R. K. i L. B. niewątpliwie posiadają zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych co przekłada się na ich zdolność do zaciągnięcia zobowiązania wekslowego. Prawo wekslowe nie zawiera szczegółowego przepisu wskazującego na zakres prawidłowego określenia osoby prawnej będącej remitentem. Formę oświadczenia wekslowego ocenia się podług ustaw kraju, w którym oświadczenie zostało podpisane (art. 78). Rozważając to zagadnienie należy więc posłużyć się przepisami ogólnymi prawa cywilnego o osobach prawnych (art. 33, 37, 43⁽²⁾ i 43⁽⁵⁾, 43⁽⁶⁾ k.c.). Osoba prawna będąca przedsiębiorcą, a takim podmiotem jest powód, działa pod firmą, która podlega ujawnieniu we właściwym rejestrze. Wskazanie nazwy remitenta na wekslu własnym, stosownie do wymogu z art. 101 pkt. 5 prawa wekslowego, powinno odpowiadać jego nazwie ujawnionej w rejestrze, czyli jego firmie. Jak słusznie zauważył Sąd pierwszej instancji ujawniona w rejestrze firma strony powodowej to : Bank (...) Spółka Akcyjna (k.32) . Treść ta znalazła się na wekslu będącym przedmiotem oceny w niniejszej sprawie, z dookreśleniem

–Oddział w T.. Dookreślenie takie mogłoby prowadzić do uznania nieważności weksla, gdyby skutek takiego zabiegu identyfikacja osoby remitenta mogła budzić wątpliwości. W niniejszej sprawie sytuacja taka nie występuje. Wskazywanie w firmie siedziby przedsiębiorcy będącego osobą prawną nie jest obowiązkowe w świetle przepisu art.43⁽⁵⁾ k.c. Wskazanie zaś siedziby oddziału nie rodzi w tym przypadku wątpliwości co do osoby remitenta i miejsca płatności. Z treści weksla jednoznacznie wynika, że remitent będący Spółką Akcyjną a więc osobą prawną działać będzie poprzez swój Oddział, określony w sposób wskazany w art. 43⁽⁶⁾k.c. Sama treść tego przepisu wskazuje, że określenie Oddziału prowadzi jednocześnie do wskazania pełnej nazwy samej osoby prawnej. Oddział spółki akcyjnej niewątpliwie nie posiada zdolności prawnej. Zdolność taką posiada sama spółka. Oddział przedsiębiorcy stanowi wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie (jednakże nie prawnie) część działalności gospodarczej, wykonywaną przez przedsiębiorcę poza siedzibą przedsiębiorcy lub głównym miejscem wykonywania działalności. Taki też wniosek wypływa z weksla (którego treść odzwierciedla odpis znajdujący się w aktach k-10). W tym więc przypadku zarówno literalnie jak i materialnie weksel wskazuje, że remitentem jest Spółka Akcyjna jako niezależny podmiot stosunków prawnych działający przez swój Oddział. W takim przypadku to sama spółka występuje zarówno w obrocie jak i w przedmiotowym postępowaniu sądowym, jako osoba prawna będąca przedsiębiorcą i mająca swój oddział, z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Dookreślenie w ten sposób oddziału nie może powodować nieważności weksla. Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że to treść weksla jest decydująca dla oceny treści zobowiązania wekslowego (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 r. III CZP 66/95 OSNC 1995/12/168). Dokonanie jednak wykładni treści tego zobowiązania z ograniczeniem do treści złożonego w niniejszym dokumencie w zakresie formy organizacyjnej remitenta jest dopuszczalne. W orzecznictwie wskazywano, że nie prowadzi do nieważności weksla dodanie elementów dotyczących działalności firmy przy pomocy oddziału (por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 października 2013r.III CZP 54/13, OSNC 2014/6/56). Posłużenie się firmą oddziału osoby prawnej nie oznacza, że stroną tych czynności jest oddział jako niezależny podmiot stosunków prawnych, gdyż firma oddziału osoby prawnej przez jej powiązanie z nazwą osoby prawnej, podkreśla brak samodzielności oddziału wobec firmy osoby prawnej, w tym przedsiębiorcy. W takich przypadkach występuje więc w obrocie i postępowaniu sądowym sama osoba prawna będąca przedsiębiorcą i mająca swój oddział, z którego działalnością wiąże się dokonywana czynność prawna lub postępowanie sądowe. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 2003 r.V CKN 76/01 Pr.Bankowe 2003/10/27, oraz dotyczące oddziałów zagranicznych osób prawnych wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2013 r., I CSK 769/12, OSNC-ZD 2014, nr D, poz. 70 i z dnia 15 grudnia 2017 r. III CSK 350/16 LEX nr 2439952) .

Z powyższych względów, uznając niezasadność zarzutów tak naruszenia powołanych przez pozwanego przepisów postępowania, jak i prawa materialnego, Sąd Apelacyjny oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98§1 i 3 k.p.c. przy zastosowaniu §2 pkt 8 i §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265). Sama sytuacja majątkowa pozwanego wynikająca z oświadczeń złożonych przy wniosku o zwolnienie od kosztów nie stanowiła podstaw do odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Brak więc było podstaw do zastosowania art. 102 k.p.c.

SSA Hanna Nowicka de Poraj SSA Sławomir Jamróg SSO del. Izabella Dyka